

Sygn. I C 366/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	st. sekr. sądowy Elżbieta Drozd

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2013 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. R. (1)

przeciwko T. Z. (1)

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

1. zobowiązuje pozwanego T. Z. (1) do złożenia w terminie 7 dni od daty uprawomocnienia się wyroku w liście poleconym przesłanym do powoda A. R. (1) na adres ul. (...) (...)-(...) S. oświadczenia następującej treści:

„Przepraszam A. R. (1) za to, iż w dniu 28.11.2010 roku uderzyłem go w głowę oraz szarpałem za ubranie i zmusiłem do odgarnięcia śniegu gołymi rękoma.

Głęboko żałuję swojego zachowania i zobowiązuję się do zachowania poprawnych relacji z poszkodowanym przeze mnie. T. Z. (1)”

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie.

3. zasądza od pozwanego T. Z. (1) na rzecz A. R. (1) kwotę 600 zł (słownie : sześćset złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

4. koszty zastępstwa procesowego stron znosi wzajemnie.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt IC 366/12

UZASADNIENIE

Powód A. R. (1) reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego swojego ojca P. R. w pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w Słupsku wystąpił z roszczeniem z tytułu naruszenia dóbr osobistych i wniósł o;

1. zobowiązanie pozwanego T. Z. (1) do złożenia oświadczenia na łamach gazety regionalnej (...) o następującej treści:

„Przepraszam A. R. (1), za to iż w dniu 28.11.2010 r. uderzyłem go w głowę oraz szarpałem za ubranie i zmusiłem do odgarnięcia śniegu gołymi rękoma. Głęboko żałuję swojego zachowania i zobowiązuje się do zachowania poprawnych relacji z poszkodowanym przeze mnie. T. Z. (1).”

2. zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 5.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powód wskazywał, że pozwany T. Z. (1) stosując przemoc fizyczną poprzez uderzenie go w tył głowy oraz szarpanie za ubranie zmuszał do odgarniania śniegu gołymi rękoma ze schodów sklepu mięsnego mieszczącego się przy ul. (...) w S., czym nie tylko naraził jego osobę na utratę zdrowia, ale również wymusił na nim określone zachowanie w sposób urągający wszelkim zasadom powszechnie obowiązującego prawa. Swoim umyślnym działaniem T. Z. (1) naruszył dobra osobiste małoletniego A. R. (1) takie jak zdrowie, wolność i cześć.

Pozwany T. Z. (1) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc w uzasadnieniu swojego stanowiska, iż okoliczności i przebieg zdarzenia do jakiego doszło w dniu 28 listopada 2010r. przedstawione przez powoda są nie prawdziwe, i żadna przemoc fizyczna ani psychiczna wobec powoda nie miała miejsca, co potwierdzają naoczni świadkowie zdarzenia. Jednocześnie pozwany nie kwestionując wprawdzie tego, iż przed Sądem Rejonowym w Słupsku toczyło się przeciwko niemu postępowanie karne w sprawie o czyn z art. 191 § 1 k.k. które zostało warunkowo umorzone w oparciu o art. 66 § 1 k.k., wskazał, iż w postępowaniu cywilnym z mocy art.11 kpc, Sąd związany jest jedynie wyrokami skazującymi, dlatego też powyższa okoliczność może być rozważona jedynie w toku pełnego postępowania dowodowego przed sądem cywilnym. Niezależnie od przedstawionej argumentacji na uzasadnienie oddalenia powództwa pozwany zakwestionował również rozmiar roszczeń zgłoszonych przez powoda podnosząc, iż warunkowe umorzenie postępowania karnego może mieć miejsce jedynie w sprawach drobnych, czego na pewno nie odzwierciedla żądanie rażąco wysokiej kwoty zadośćuczynienia oraz zamieszczenia przeprosin na łamach gazety.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany T. Z. (1) w czasie gdy doszło do zdarzenia z udziałem powoda będącego przedmiotem niniejszego sporu prowadził w ramach własnej działalności gospodarczej sklep mięsny w S. przy ulicy (...).

W dniu 28 listopada 2011r. szwagier pozwanego K. P. zawiadomił go telefonicznie o niewłaściwym zachowaniu grupy nastolatków - czego miał być świadkiem -polegającym na zrzuceniu kuli śniegu na schody prowadzące do sklepu (...), a następnie po przybyciu pozwanego w okolice sklepu wskazał kierunek w którym oddaliła się obserwowana przez niego grupa młodzieży. Pozwany pobiegł za nimi, a następnie uderzył ręką w tył głowy powoda A. R. (1), po czym złapał za kołnierz kurtki oraz rękaw i zmusił go do udania się z nim w okolice swojego sklepu. Wraz z nimi szli również pozostali chłopcy – koledzy powoda, cały czas protestując przeciwko działaniom pozwanego oraz zaprzeczając oskarżeniom ich o zrzucenie śniegu na schody jego sklepu. Po dojściu do sklepu (...) nakazał chłopcom usuwać śnieg, stawiając ultimatum, iż w przeciwnym wypadku zawiadomi policje. Chłopcy w dalszym ciągu zaprzeczając temu by mieli coś wspólnego z zrzuceniem śniegu na schody, nie chcieli jednak interwencji policji obawiając się dalszych kłopotów i przykrości ze strony rodziców z tym związanych. Część z nich w tym A. R. (1) przystąpiła do odgarniania śniegu, powód nie mając rękawiczek robił to gołymi rękoma. W tym czasie na miejscu zdarzenia pojawiła się matka pozwanego T. Z. (2) oraz szwagierka M. P. (1). Gdy większość śniegu została usunięta, T. Z. (1) otworzył drzwi sklepu i odgarnął resztę śniegu łopatą, po czym pozwolił chłopcom odejść. A. R. (1) po przyjściu do domu zawiadomił o zajściu oboje rodziców. Następnego dnia poszedł do szkoły, jednak źle się poczuł i udał się do lekarza. Został zwolniony z zajęć szkolnych. Lekarz stwierdził stłuczenie głowy w okolicy potylicznej co doprowadziło do naruszenia jego nietykności cielesnej nie powodując uszkodzeń żadnego narządu ciała. Ojciec powoda o zaistniałym zdarzeniu z udziałem jego syna zawiadomił, organy ścigania.

Dowód; zeznania św. K. A. k.64v-65, M. N. k.65-66, K. K. k.66v-67, M. P. k.67-68, T. Z. k.68, zeznania stron A. R. k. 51v-52, i 81, T. Z. k. 81v-82. 50-53 akt sprawy, protokół przyjęcia zawiadomienia o przestępstwie k.1 i zaświadczenie lekarskie k.2-3 akt sprawy SR w Słupsku (...),

W dniu 10 grudnia 2011r. w oparciu o wydane w tym przedmiocie postanowienie wszczęte zostało dochodzenie w sprawie dokonanego w dniu 28 listopada 2010r. w S. na ul. (...) zmuszania, za pomocą siły fizycznej, nieletniego A. R. (1) przez wskazanego właściciela sklepu mięsnego przy ul. (...) w S. do określonego działania jakim było wyrzucanie śniegu rękoma ze schodów w/w sklepu tj. o przestępstwo przewidziane z art. 191§1 kk.

W oparciu o przeprowadzone czynności w postaci przesłuchania świadków, zasięgnięcia opinii biegłego lekarza sądowego na okoliczność rodzaju obrażeń i mechanizmu ich powstania u małoletniego A. R. (1), Prokuratora Rejonowa w Słupsku sporządziła akt oskarżenia przeciwko T. Z. (1) o to, że: w dniu 28.11.2011r. w S. na ul. (...) stosując przemoc fizyczną poprzez uderzenie w tył głowy oraz szarpanie za ubranie zmuszał pokrzywdzonego A. R. (1) lat 15 do określonego zachowania jakim było odgarnianie śniegu gołymi rękoma ze schodów sklepu mięsnego przy ul. (...). tj. o czyn z art. 191 §1kk. i skierowała sprawę do rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Słupsku.

Dowód; akta sprawy Prokuratury Rejonowej w (...)Ds 1729/10/D w aktach SR w Słupsku (...) 276/11 k.11–12, 16-17, 21-22, 25-31, 33-34, 36-37, 43-44, 53.

Przed Sądem Rejonowym w Słupsku w toku prowadzonego postępowania, ponownie na okoliczność zdarzenia z dnia 28 listopada 2011r. jego przebiegu i zachowania pokrzywdzonego zostali przesłuchani wszyscy świadkowie tego zajścia obecni na różnych jego etapach, oraz powód i pozwany.

Dowód; protokół rozprawy przed SR w Słupsku z dnia 15.07.2011r., z dnia 15.09.2011r., z dnia 7.10.2011r. z akt sygn. (...)

Wyrokiem z dnia 7 października 2011r. Sąd Rejonowy w Słupsku po rozpoznaniu sprawy karnej T. Z. (1) oskarżonego o to, że w dniu 28 listopada 2011r. w S. przy ul. (...) stosując przemoc fizyczną poprzez uderzenie w tył głowy oraz szarpanie za ubranie zmuszał pokrzywdzonego A. R. (1) lat 15 do określonego zachowania jakim było odgarnianie śniegu gołymi rękoma ze schodów sklepu mięsnego przy ul. (...) w S., tj. o popełnienie czynu z art. 191 § 1 kk przyjmując, iż oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu wyczerpującego znamiona występku z art. 191 § 1 kk na podstawie art. 66 § 1 kk i 67 § 1 kk postępowanie karne wobec niego warunkowo umorzył na okres próby 1 roku.

Wyrokiem z dnia 22 grudnia 2011r. Sąd Okręgowy w Słupsku na skutek rozpoznania apelacji oskarżonego, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną.

Bezsporne, wyrok SR w Słupsku i Sądu Okręgowego w Słupsku k. 112 i 138 akt,

Sąd zważył, co następuje:

Punktem wyjścia rozważań winno być na wstępie wskazanie, iż Kodeks cywilny nie zawiera definicji dóbr osobistych, lecz ogranicza się do stwierdzenia, że dobrami osobistymi człowieka są w szczególności; zdrowie, wolność cześć, swoboda sumienia, nazwisko (...). Przywołany powyżej przepis art. 23 kc ma charakter szczególny. Jest w nim zawarta bowiem jedynie ogólna zasada, że dobra osobiste wymienione w nim przykładowo pozostają pod ochroną prawa cywilnego. Nie wskazuje on natomiast środków ochrony, a więc sankcji przewidzianych za ich naruszenie. Te zostały wymienione w art. 24 kc. Oba przepisy pozostają zatem w ścisłym związku. Różnorodność występowania w życiu społecznym dóbr osobistych podlegających ochronie cywilnoprawnej, przesądza o niemożliwości jakiegos systematycznego ujęcia przesłanek ogólnych, których występowanie mogłoby przesądzić o tym czy konkretne zdarzenie lub wypowiedź stanowią naruszenie któregoś z nich. Ocena musi być, i jest w praktyce orzeczniczej, dokonywana na tle konkretnego stanu faktycznego. Innymi słowy, to Sąd w świetle konkretnego stanu faktycznego winien ocenić – stosując kryteria obiektywne – czy doszło do naruszenia dobra osobistego i czy zachodzą przesłanki do zastosowania któregoś ze środków ochrony przewidzianych w art.24 kc (por. orz. SN z dnia 8 października 1987r. (...) 269/87, OSNCP 4/89, poz.66).

W niniejszej sprawie powód naruszenia swych dóbr osobistych w postaci zdrowia wolności i czci upatrywał w działaniu pozwanego polegającym na uderzeniu go w tył głowy, a następnie zmuszeniu do określonego zachowania wbrew jego woli.

Istota sprawy sprowadzała się zatem do wyjaśnienia, czy zachowanie pozwanego w dniu 28 listopada 2011r. wobec powoda prowadziło do naruszenia dobra osobistego chronionego przez art. 23 i 24 kc w postaci zdrowia, wolności i czci, dalej czy było bezprawne, a jeśli tak, to czy pozwany wykazał brak bezprawności działania.

Nie kwestionując, iż stosownie do uregulowania zawartego w art.11 kpc, moc wiążącą w postępowaniu cywilnym mają jedynie ustalenia co do popełnienia przestępstwa zawarte w prawomocnym wyroku skazującym, to w ocenie Sądu nie można było, jak chciał tego pozwany pozbawić jakiegokolwiek znaczenia ustaleń dokonanych w postępowaniu przeprowadzonym przez Sąd Rejonowy w Słupsku w sprawie sygnatura (...)zakończonym ostatecznie wydaniem wyroku warunkowo umarzającym postępowanie karne wobec powoda (oskarżonego) T. Z. (1).

Istota tej instytucji (warunkowe umorzenie postępowania), polega na tym, by w sprawach drobniejszej natury i przy pozytywnej charakterystyce sprawy nie doprowadzać do skazania za popełniony czyn stosując odpowiednie obciążenia, w tym niektóre przejęte z przepisów o warunkowym zawieszeniu wykonania kary.

W doktrynie procesu karnego zdecydowanie dominuje pogląd, że wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne, w którym sąd stwierdza wszystkie elementy przestępstwa czynu (art. 66 § 1 i § 2 kk), obala domniemanie niewinności. Obligatoryjne nakładanie na oskarżonego obowiązków (art. 67 § 3 kk), oddawanie go pod dozór kuratora (art. 67 § 2 kk), w razie zaś warunkowego umorzenia wyrokiem obciążenie go kosztami procesu (art. 629 i art. 635 kpk), zasądzenie powództwa cywilnego lub odszkodowania z urzędu w razie warunkowego umorzenia (art. 415 § 1 i § 5 kpk) świadczy, że warunkowe umorzenie jest tylko inną, łagodniejszą formą pociągnięcia oskarżonego do odpowiedzialności karnej, której podstawą jest obalenie domniemanie niewinności. (por. S. Waltoś: Proces karny. Zarys systemu, Warszawa 2000, str. 243; tak też: K. Marszał: Proces karny. Katowice 1997, str. 36; T. Grzegorzczak: Kodeks postępowania karnego, komentarz, wyd. 3, Zakamycze 2003, str. 37; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek: Kodeks postępowania karnego, wyd. 3, C.H. Beck, Warszawa 2007, str. 46; A. Marek: Nowa kodyfikacja karna. Kodeks karny, krótkie komentarze, zeszyt 13, str. 102; Ł. Woźniak: Zasada domniemanie niewinności - zagadnienia podstawowe, Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności). Dla praktyki istotne znaczenie ma uchwała połączonych Izb Karnej i Wojskowej dnia 29 stycznia 1971 r. VI KZP 26/69 (OSNKW 1971/3 poz. 33), zawierając wytyczne wymiaru sprawiedliwości i praktyki sądowej w zakresie wykładni i stosowania ustaw karnych dotyczących warunkowego umorzenia postępowania.

Podjętą decyzję o warunkowym umorzeniu postępowania, Sąd ustala, że sprawca dopuścił się przestępstwa, którego popełnienie mu zarzucono, a decyzja w tym przedmiocie powoduje obciążenie sprawy negatywnymi konsekwencjami wynikającymi z konieczności wywiązania się z nałożonych nań obowiązków (por. postanowienie SA we W. z 11.01. 2008 r., (...) (OSA 2008r nr 4, poz. 21). Zwrócenia uwagi wymaga zdaniem Sądu to, że warunkowe umorzenie postępowania karnego możliwe jest wówczas, gdy wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne. Stopień społecznej szkodliwości, który nie jest znaczny, nie jest tożsamy ze stopniem znikomym tej szkodliwości (w takim wypadku czyn zabroniony nie stanowi przestępstwa – art. 1 § 2 k.k.) ani ze stopniem który jest nieznaczny. Jest oczywiste, że ustawowe wymaganie, aby stopień winy nie był znaczny, oznacza, że wina sprawcy musi być ustalona ponad wszelką wątpliwość, bowiem dopuszczalność warunkowego umorzenia postępowania została uzależniona od tego, czy okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości. Ustalając tę przesłankę, sąd musi być przekonany, że nie budzi wątpliwości zarówno sam fakt popełnienia przestępstwa, jak i to, że dopuściła się go osoba, wobec której następuje warunkowe umorzenie postępowania karnego. Brak wątpliwości co do okoliczności popełnienia czynu nie oznacza, że warunkiem zastosowania instytucji warunkowego umorzenia postępowania jest przyznanie się oskarżonego do winy (por. wyrok SN z 11.07.1985 r., RNw 17/85, OSNKW 1986, nr 3-4, poz. 18).

Reasumując warunkowe umorzenie postępowania jest immanentnie związane ze stwierdzeniem winy. Jest bowiem oczywiste, że dokonanie oceny, czy wina jest znaczna, czy też nie, wymaga pierwotnego uznania, że sprawca czynu zabronionego w ogóle ponosi winę (por. wyrok SN z 9.01.2002 r. III KKN 303/2000). Nie może być zatem wątpliwości ani co do tego, że oskarżony wypełnił wszystkie znamiona zarzucanego mu czynu wymienione w konkretnym przepisie zawierającym opis danego przestępstwa, jak i że spełnione zostały warunki odpowiedzialności konieczne do uznania kogoś za sprawcę przestępstwa ujęte w części ogólnej Kodeksu karnego (por. wyrok SN z 24.02.2005 r., V KK

435/2004). Sąd rozstrzygając o warunkowym umorzeniu postępowania, daje tym samym wyraz nie budzącemu wątpliwości przekonaniu, że oskarżony jest sprawcą przestępstwa opisanego w części wstępnej orzeczenia.

Ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne, zostały ocenione przez sąd cywilny w ramach przysługujących uprawnień z art. 233 § 1 kpc, stanowią one bowiem istotne okoliczności sprawy w rozumieniu art. 3 § 2 kpc, gdyż – jak zostało to już dobitnie wykazane powyżej - orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania karnego może zapaść tylko wówczas, gdy zdaniem sądu karnego okoliczności popełnienia czynu nie budzą wątpliwości.

Niezależnie od powyższych wywodów Sąd samodzielnie dokonał rozważenia kwestii dotyczących toczącego się postępowania karnego w toku postępowania przed sądem cywilnym i przeprowadził postępowanie dowodowe dokonując oceny dowodów zawnioskowanych przez strony, które były reprezentowane przez fachowych pełnomocników.

Podstaw prawnych odpowiedzialności pozwanego należało upatrywać w art.23 w zw. z art.24 k.c. Zgodnie z treścią ostatnio wymienionego przepisu ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie uprawniony może również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Z powyższego wynika, iż cyt. przepis nie stanowi podstawy normatywnej dla zasądzenia zadośćuczynienia w każdym wypadku bezprawnego naruszenia dóbr osobistych, lecz odsyła do przepisów szczególnych, które przewidują ten środek, mianowicie art. 448 k.c., zgodnie z którym w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Podstawowymi przesłankami ochrony dóbr osobistych, które muszą być spełnione są 1) zagrożenie lub naruszenie tego dobra, 2) bezprawność zagrożenia lub naruszenia. Pierwszą z w/w przesłanek udowodnić musi powód dochodzący ochrony przed sądem. Przepis art. 24 k.c. nie wymaga dla wskazanej w nim odpowiedzialności przesłanki w postaci winy sprawcy naruszenia dóbr osobistych oraz przewiduje domniemanie bezprawności jego działania, co powoduje, że dochodzący ochrony nie musi tej przesłanki udowadniać. Na stronie pozwanej natomiast spoczywa obowiązek wykazania, że jej działanie było zgodne z prawem. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie z powyższym w okolicznościach przedmiotowej sprawy na powodzie spoczywał obowiązek wykazania, iż pozwany uderzył go, a następnie zmusił do zachowania naruszającego jego zdrowie, wolność osobistą i cześć. Z kolei pozwanego obciążało wykazanie, iż jego zachowanie nie miało znamion świadczących o naruszeniu dóbr osobistych powoda.

Powód w toku całego postępowania konsekwentnie podnosił, iż ani on ani jego koledzy nie mieli nic wspólnego z wrzuceniem kuli śnieżnej na schody sklepu pozwanego, naruszenie zatem przez pozwanego T. Z. (1) jego nietykności przez uderzenie go w tył głowy, a następnie zmuszenie do wybierania śniegu gołymi rękoma, co miało stanowić karę w rozumieniu pozwanego było całkowicie bezprawne. Wersje zdarzeń i okoliczności związane z pobytem i zachowaniem powoda w okolicy sklepu pozwanego w dnia 28 listopada 2011r. w całości potwierdzili świadkowie zawnioskowani przez powoda tj. K. A. i M. N. (2), których zeznania były spójne, konsekwentnie i tożsame z tymi jakie składali w ramach toczącego się wcześniej postępowania karnego. Jednocześnie żaden ze świadków nie potwierdził tego, by pozwany poprzestał tylko na złapaniu powoda za kołnierz bądź kurtkę, a pozostałe czynności wykonywał on dobrowolnie. Zeznania świadków pozwanego co do przebiegu zdarzenia i zachowania pozwanego wobec powoda miały zdecydowanie mniejsze znaczenie dla sprawy bowiem na miejscu całego zajścia pojawili się oni dopiero w momencie gdy trwało już wybieranie śniegu przez powoda i jego kolegów ze schodów sklepu. Potwierdzali oni jednak, iż powód

wybierał śnieg na polecenie pozwanego, cały czas zaprzeczając by miał coś wspólnego z wrzuceniem go na schody. Fakt domniemanego wrzucenia przez powoda i towarzyszących mu kolegów kuli śniegowej na schody sklepu nie znalazł potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym, w tym w zeznaniach świadka K. P., a przecież właśnie to jego zachowanie według pozwanego doprowadziło do takiego rozwoju wypadków. Istotne było to również dla oceny ewentualnego niewłaściwego zachowania powoda przed incydem z pozwanym, bowiem świadek K. P. przyznał, iż nie widział momentu wrzucenia kuli śnieżnej, a jedynie widział grupę młodzieży która ją wcześniej toczyła, i faktycznie nie był w stanie stwierdzić czy to była ta sama grupa którą następnie wskazał pozwanemu jako sprawców, i w której był powód A. R. (1).

Przepis art. 24 k.c. przewiduje jako przesłanki odpowiedzialności sprawcy naruszenia dobra osobistego innej osoby :

- 1/ istnienie owego dobra osobistego
- 2/ jego naruszenie lub zagrożenie naruszenia
- 3/ bezprawność działania sprawcy.

Spełnienie równocześnie wszystkich wyżej wskazanych przesłanek nie może w stanie faktycznym sprawy budzić wątpliwości, bowiem zachowanie pozwanego stanowiło naruszenie dóbr osobistych powoda w postaci zdrowia, czci i wolności. Dziś przeważa pogląd, że zarówno przy wyjaśnianiu istoty dobra osobistego, jak i jego naruszenia należy posługiwać się kryterium obiektywnym, odwołującym się do przyjętych w społeczeństwie ocen. Obok zdrowia, wśród dóbr osobistych ściśle związanych z osobą ludzką, wymienić należy nietykalność cielesną człowieka, która jest również chroniona przepisami prawa karnego. Ochronę wolności człowieka przewiduje także art.31 ust.1, a wolności osobistej art.41 ust.1 Konstytucji RP. Z wolnością jako dobrem osobistym dotychczas łączono jedynie fizyczną swobodę poruszania się. Dziś dominuje szersze rozumienie wolności. Obejmuje ono ponadto stan wolny od obaw i strachu, od działania pod przymusem, użycia przemocy lub groźby przez inne osoby. Cześć człowieka, jako dobra chronione prawem (art. 23 k.c.) ma dwa aspekty 1) zewnętrzny, rozumiany jako dobre imię oraz 2) wewnętrzny, odpowiadający wyobrażeniu o swojej własnej wartości. Działanie pozwanego naruszające dobra osobiste powoda godziło w obie sfery rozumienia pojęcia czci i było zawinione.

Reasumując, w okolicznościach stanu faktycznego sprawy działania pozwanego jakie podjął wobec powoda, w ocenie sądu, mogły być postrzegane jako naruszenie jego dóbr osobistych – zdrowia, wolności i czci.

Ocenie sądu pozostawia jednak art. 24 § 1 k.c. kwestię, czy postulowana przez powoda treść i forma oświadczenia są odpowiednie i celowe oraz proporcjonalne w odniesieniu do naruszenia, jako zmierzające do usunięcia skutków pokrzywdzenia naruszeniem dobra osobistego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2011r., I CSK 286/09).

W sprawie niniejszej, powód domagał się zastosowania zarówno środków ochrony niemajątkowej, jak i majątkowej tj. zasądzenia sumy pieniężnej. Konstrukcja art. 448 k.c. wskazuje, iż zasądzenie kwoty pieniężnej tytułem zadośćuczynienia dla pokrzywdzonego, jest fakultatywne, a nie obligatoryjne. Wynika to z użytego w przepisie sformułowania „sąd może”. To sąd więc ostatecznie ocenia celowość i sposób zastosowania poszczególnych środków ochrony. Przesłanki żądania zadośćuczynienia i zasądzenia wskazanej sumy na cel społeczny (abstrahując od spornej w doktrynie i orzecznictwie kwestii winy), są w zasadzie te same (por. również wyrok SN z dnia 24 stycznia 2008 r. I CSK 319/2007). Jedną z nich jest krzywda doznana przez pokrzywdzonego na skutek działania sprawcy naruszenia. Fakultatywność zastosowania wskazanych w art. 448 k.c. środków ochrony, nie oznacza oczywiście dowolności. Podstawowym bowiem kryterium, podlegającym ocenie, pozostaje m.in. rozmiar i intensywność doznanej krzywdy moralnej a także stopień i zakres negatywnych konsekwencji, wynikających z faktu naruszenia dobra osobistego. Rozmiar i intensywność krzywdy oceniać należy według zobjektywizowanej miary, a nie subiektywnych odczuć pokrzywdzonego.

Swoboda decyzji sądu w rozstrzyganiu o roszczeniach związanych z naruszeniem dóbr osobistych, odnosi się do oceny, czy zastosowanie środka finansowego jest w okolicznościach konkretnej sprawy odpowiednim i potrzebnym

sposobem rekompensaty, czy też zastosowane inne środki ochrony niemajątkowej są wystarczające do naprawienia, zminimalizowania czy też usunięcia skutków naruszeń (por. wyrok TK z dnia 7 lutego 2005 r. SK 49/2003 OTK ZU 2005/2A poz. 13, glosa do wyroku SN z dnia 17 marca 2006 r. I CSK 81/2005 J. S.-C. OSP 2007/3 poz. 30). Przy ocenie Sąd zobowiązany jest zbadać nasilenie złej woli oraz celowość zastosowania tego środka.

Uznając częściowo zasadność powództwa wywiedzonego przez A. R. (1) Sąd zobowiązał pozwanego do przeproszenia powoda w sposób i w formie wskazanej w punkcie pierwszym sentencji wyroku, uznając jednocześnie za nieadekwatny do okoliczności naruszających dobra osobiste powoda sposób dokonania przeprosin przez pozwanego, wskazywany w pozwie. Powód domagał się bowiem nakazania pozwanemu opublikowania pisemnych przeprosin publicznie poprzez umieszczenie określonej ich treści w lokalnym dzienniku prasowym, a także zapłaty 5.0000 zł tytułem zadośćuczynienia. W świetle powyższe zważyć jednak należy – na co słusznie zwracała uwagę pozwany – że krąg podmiotów (osób) które były świadkiem zachowania się pozwanego wobec powoda był bardzo ograniczony. Twierdzenia powoda A. R. (1), że zarówno krąg tych osób jest większy, tak jak zakres upokorzeń wobec jego osoby związany z zachowaniem pozwanego jest poważniejszy nie został objęty inicjatywą dowodową powoda w celu wykazania rozmiaru krzywdy oraz jakie ujemne konsekwencje wiązały się z bezprawnym naruszeniem jego czci.

W tym stanie rzeczy, zastosowanie formy przeprosin żądanej przez powoda zbędnie upowszechniłoby wśród osób postronnych fakt naruszenia jego dóbr osobistych.

Z tych względów Sąd uznał, iż zobowiązanie pozwanego do przeproszenia powoda poprzez oświadczenie złożone w formie listu poleconego wysłanego na jego adres zamieszkania będzie stanowić odpowiednią ekwiwalentną formę i bardzo poważną satysfakcję zadośćuczynienia naruszonym dobrom osobistym, dlatego też roszczenie w przedmiocie zasądzenia kwoty 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz publicznych pisemnych przeprosin przez ich zamieszczenie w regionalnym - lokalnym dzienniku prasowym sąd poczytał jako niezasadne, oddalając powództwo w tym zakresie (punkt 2 wyroku).

Wbrew wywodowi pozwu nie można uznać, by samo stwierdzenie naruszenia dobra osobistego, do którego w stosunku do powoda niewątpliwie doszło, implikowało zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia, o którym mowa w art. 448 k.c. Zasądzenie zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c. nie może mieć miejsca w przypadku wyłącznie subiektywnego dyskomfortu psychicznego. Nadto nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych ochronie dóbr osobistych, gdyż prowadzi to do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 6 listopada 2012r. Zadośćuczynienie spełnia trzy podstawowe funkcje: kompensacyjną, represyjną i prewencyjną. Funkcja kompensacyjna ma jednak znaczenie największe, zaś pozostałe funkcje mają mniejsze znaczenie praktyczne (vide: L. Jaskuła, Prawo do dobrego imienia a wolność prasy, Warszawa 2008 r., s. 224).

Poza tym nie można zapominać, że funkcja prewencyjna środka wskazanego w art. 448 k.c. zmierza ma w istocie do powstrzymania pozwanego od naruszeń w przyszłości. Rolę tę pełni przecież także rozstrzygnięcie sądu nakazujące usunięcie skutków naruszeń.

Z tych względów orzeczono jak w pkt 1 i 2 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art.98 i art.108 kpc Rozliczenie kosztów procesu nastąpiło w oparciu o faktyczne rozstrzygnięcie wyroku. W zakresie całości zgłoszonego powództwa, roszczenie powoda zostało uwzględnione w połowie, co skutkowało wzajemnym zniesieniem kosztów z tytułu zastępstwa procesowego (pkt 4 wyroku).

Na oryginale właściwy podpis.